

Hørings svar til endringer i Samelovens språkregler

Hva som er spesielt etterspurt

Punktene under er hentet fra e-post fra KDD.

- Forslaget til inndeling i tre kommunekategorier og differensierte rettighetsnivå (kapittel 2)
- Forslaget om rett til svar på samisk (kapittel 3) hvor vi har valgt å høre to alternative forslag for språkvitaliseringskommuner og bykommuner. Mener dere forslagene er gjennomførbare for egen kommunes del?
- Hvordan dere vurderer den fleksibiliteten og valgfriheten som forslaget legger opp til, hvor kommunene kan tilpasse rettighetene til behovet i egen kommune
- Forslaget om likestilling av samisk med norsk i kommunal forvaltning som er behandlet i kapittel 6.4 i høringsdokumentet, og hvordan Porsanger vurderer forslaget for egen del
- Forslaget som knytter seg til selvbetjeningsløsninger på samisk, se kapittel 5.4 i høringsdokumentet.

Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune

Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune ble med i forvaltningsområdet for samisk språk sommeren 2020, og er den kommunen som i dag har vært kortest tid i forvaltningsområdet. For den samiske befolkningen i kommunen har innlemmelsen i forvaltningsområdet vært en lang prosess, og det var en milepæl når kommunen ble en del av forvaltningsområdet. Dette har gitt innbyggerne i kommunen språklige rettigheter, blant annet til opplæring og bruk av språket. Samisk språk er i en minoritetssituasjon i kommunen, og samisk språk synes og høres lite i kommunen. Kommunen er nå i gang med å fremme det samiske språket, både med synliggjøring og ved at språket høres og brukes oftere.

Samiske språk

Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune er positiv til at loven tar opp likeverdighet i språkene, og samtidig at dette viser til den nye språklova. Vi er også positive til at det presiseres at sameloven også gjelder lule- og sørsamisk språk, slik at det ikke oppfattes å kun gjelde nordsamisk.

Samisk språkområde

Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune er positiv til forvaltningsområdet for samisk språk endres til samisk språkområde.

Organisering av samisk språkområde

Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune er enig i at en differensiering av kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk er positivt. Det er viktig å ta hensyn til at kommunene i dagens forvaltningsområde har ulikt ståsted og utfordringer knyttet til samisk språk, og at språkutviklingen i de forskjellige kommunene. Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune ser at det er hensiktsmessig at det differensieres mellom kommunene, da det er store språklige forskjeller i kommunene.

Offentlige organ med landsdekkende funksjoner

Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune er positiv til at bruken av «regionalt offentlig organ» er endret til offentlig organ, og at disse er opplistet i forskriften. Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune er også positiv til at offentlige organer med landsdekkende funksjoner må kunne svare på samiske språk, uansett hvor organet er lokalisert.

Oversettelse av regler. Kunngjøringer og skjema

Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune er positive til spesifisering over hvem som har ansvar for oversettelse av lover, forskrifter, kunngjøringer, skjema mm.

Rett til svar på samisk

Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune støtter ikke alternativ 1 i retten til muntlig svar på samisk. Dette vil kunne innebære at befolkningen opplever at de mister/får forminskede rettigheter, sett i forhold til de rettighetene befolkningen i kommunen har i dag. Det vil også kunne oppleves negativt at kommunen kan treffe bestemmelser på hvor og når du kan benytte samisk muntlig. Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune har sagt at vi ønsker at samisk skal være en naturlig del i kommunen, og vil ikke ønske å innskrenke rettighetene til muntlig samisk, men for andre kommuner kan dette få store konsekvenser. Alternativ 1 kan også skape store forskjeller mellom forvaltningskommunene, da det er forskjell på hvor/når man har rett til muntlig svar på samisk.

Det som er positivt med alternativ 1, er at kommunen kan rette oppmerksomhet til den/de områder i kommunen som trenger et samisk løft og kanskje har et større behov for samiskspråklige ansatte. Men det er ingen hinder å gjøre dette uansett.

Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune mener at alle kommuner, også bykommuner og nye kommuner i samisk språkområde skal gi skriftlig svar på samisk. Muntlig svar på samisk kan for bykommuner differensieres, slik at det i bykommuner kan velges hvor i kommunen rett til muntlig svar på samisk skal gjelde. I nyinnlemmede språkkommuner skal muntlig svar på samisk gjelde på lik grad som i dagens forvaltningsområde. Hvis det skal differensieres mellom «gamle» og «nye» kommuner i samme kategori, så kan heller nye kommuner komme i en ny kategori.

Forslaget med å redusere innbyggernes språklige rettigheter begrunnes med at kommunene da vil kunne etterleve reglene i sameloven bedre. Hvis dette er et problem for dagens forvaltningskommuner, så foreslår Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune at det opprettes tiltak som gjør kommunene i stand til å etterleve samelovens språkregler, slik som de er i dag. Dette kan være tiltak som en tolke- og oversettertjeneste som kommunene kan bruke ved behov. Ved å ha en tolke- og oversettingstjeneste man kan ta kontakt med, så vil man kunne åpne for at samisktalende kan få hjelp på samisk også steder der det ikke er noen som behersker samisk, f.eks i de samiske bykommunene.

Samarbeid med andre kommuner

Diiddanuori suohkan - Tjeldsund kommune vil trekke frem utfordringer med differensieringer og stor valgfrihet innenfor én kommunekategori kan gjøre det vanskeligere for kommunene å samarbeide, samt vanskelig å orientere seg om hva som gjelder hvor.

For Diiddanuori suohkan - Tjeldsund kommunes del, så vil det være naturlig å ha et ekstra tett samarbeid med de samiske kommune i samme språkområde (tornesamisk språkområde), og også de kommunene som er geografisk nærme, slik som i lulesamisk område. Alle disse kommunene er forespeilet plass i samme kommunekategori i forskriften. Med å være i samme kategori, med samme rettighetsnivå, vil det bli lettere å samarbeide, dele erfaringer og hjelpe hverandre. Hvis rettighetsnivået er forskjellig, så kan dette bli en utfordring i forhold til tett samarbeid.

Ingen av de overnevnte kommunene har i dag nabokommuner som er med i forvaltningsområdet, og derfor vil jeg også nevne dem. Når nabokommuner til dagens forvaltningskommuner innlemmes, så vil det være en fordel om man har samme rettigheter i begge kommunene. Vår kommunegrense deler en markasamisk bygd i to, hvor den ene delen av bygda tilhører Diiddanuori suohkan - Tjeldsund kommune, mens den andre delen i dag er utenfor forvaltningsområdet. Dette har gjort at flere, spesielt barnefamilier foretrekker å bo i vår kommune, siden de på denne siden av kommunegrensa har flere språklige rettigheter.

Med et likt rettighetsnivå i alle kommuner i samme kategori, så vil vi unngå å ende opp med «a» og «b» kommuner. Og det vil være lettere å starte et samarbeid om man har samme forutsetninger. (Regner med at kommuner med forskjellig rettighetsnivå, men innenfor samme kategori, vil få forskjellige økonomiske forutsetninger).

Innlemming av nye kommuner og fylkeskommuner i språkområdet

Diiddanuori suohkan - Tjeldsund kommuner mener at innlemming i språkområdet er en sak som kommunene selv bestemmer. Fylkeskommuner må følge kommunene, slik at hvis en kommune i fylkeskommunen blir innlemmet i forvaltningsområdet, så blir fylkeskommunen automatisk innlemmet. Om fylkeskommunen har et forvaltningsansvar og tjenester i kommunene i samisk språkområde, så må også fylkeskommunen innlemmes.

Fylkeskommuner utenfor kommuner i samisk område, kan søke seg inn på lik linje med kommuner, hvis de ikke blir «automatisk» innlemmet.

Informasjonsplikt

Diiddanuori suohkan - Tjeldsund kommune er positiv til informasjonsplikt, og håper at dette fører til flere henvendelser på samisk.

Samisk i den kommunale forvaltning

Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune har ingen innvendinger, da det ikke er foreslått noen endring for vår forespeilede kategori.

Kommunal og fylkeskommunal planlegging

Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune er positive til at utfordringer for samisk språk løftes i kommunal planstrategi. Som relativt ny kommune, så er Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune nå i gang med å utarbeide ny kommuneplan med samfunnsdel. Samisk språk og kultur er løftet i samfunnsdelen, og er en naturlig del i hele dokumentet.

Rekruttering av ansatte med samiskspråklig kompetanse

Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune er positiv til at muligheten for å sette samiskkunnskaper som kvalifikasjon tydeliggjøres i loven. Samisk språkutvalg har foreslått fortrinnsrett og i vårt forespeilede område; for andre offentlige organer utenfor språkutviklingskommunene, er det foreslått at ellers kvalifiserte søkere med etterspurte og dokumenterte språkkunnskaper, skal ha fortrinnsrett i den grad det gjelder en stilling som innebærer kommunikasjon med samiske språkbrukere. Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune mener at fortrinnsrett vil være hensiktsmessig i den grad samisk språkutvalg har foreslått.

Det er stor mangel av samiskspråklig kompetanse i kommunen. Mangelen av samiskspråklig kompetanse har vært på dagsorden i flere år, både kommunalt og sentralt. Mangelen på samiskspråklig kompetanse strekker seg over flere sektorer, og merkes spesielt på stor mangel på lærere som behersker samisk. I kommunen ser vi også et stort behov for flere ansatte med kunnskap om samisk kulturkunnskap. Det er viktig at ansatte i kommunen har bakgrunnskunnskapen som trengs for å kunne yte et bra servicetilbud til samiske brukere. Det bør lages rekrutteringsstrategier og gode ordninger for kompetansehevingstiltak som kommunene i forvaltningsområdet kan benytte.

Rett til utdanningspermisjon

Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune har ingen innvendinger.

Endringer i stedsnavnsforskriften

Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune ser ingen grunn til å endre stedsnavnsforskriften § 7, heller ikke får nye kommuner og bykommuner.

Organisering av samisk språkarbeid

Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommuner har ingen innvendinger.

Selvbetjeningsløsninger

Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune er positiv til at selvbetjeningsløsninger er innlemmet i loven, og at det lovfestes at disse også skal være på samisk. Dielddanuori suohkan – Tjeldsund kommune er enig i at det er viktig at språkreglene er tilpasset nye teknologiske plattformer.

Det er i forslaget brukt «der det teknisk mulig» angående plikten til å ha selvbetjeningsløsninger på samisk. Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune mener at det i tilfeller hvor det ikke er teknisk mulig å ha selvbetjeningsløsningen også på samisk settes et krav om at det finnes en alternativ løsning på samisk språk. Det er også viktig at kravet fra 2011 følges opp, og at det kan settes en dato når man kan forvente at alle statlige og kommunale virksomheter bruker UTF-8 standarden.

Økonomi

I høringsnotatet vises det til Sametinget når det gjelder finansiering og tildeling av tospråklighetsmidler. Dielddanuori suohkan - Tjeldsund kommune regner med at en ny tilskuddsmodell blir differensiert på lik linje med kommunekategoriene i loven, og mener at det også må tas hensyn til rettighetsnivå innenfor kommunekategoriene. Om det legges opp til stor valgfrihet og selvbestemmelse innenfor én og samme kommunekategori, så må tilskuddsmodellen også ta høyde for dette.